

Kirsti Bergstø

RØDGRØNT SAMARBEID – MULIGHETER OG PROBLEMER

SVs landsmøte i 1999 vedtok at partiet skulle jobbe for regjeringsdeltakelse. For SU, hvor jeg satt i ledelsen fra 2002 til 2008, de siste to årene som leder, toppet diskusjonen rundt SVs regjeringsdeltakelse seg på landsmøtet i 2004.

Skepsisen til et tett samarbeid med Ap og Sp var stor i SU. Norge hadde vært gjennom 25 år med nyliberalisme – med Ap ved roret store deler av perioden. Det var Ap som solgte ut fellesskapets eiendom gjennom Statoil og Telenor, innførte markedsprinsipper i sykehussektoren og økte forskjellene i Norge blant annet ved å senke skattene. Partiet hadde i årevis virket merkelig ivrige etter å rive ned alt de hadde vært med på å bygge opp.

Arbeiderpartiets EU-standpunkt og Nato-lojalitet virket heller ikke akkurat forlokkende for SU. Sjøl om EU-standpunktet ville kunne tøyles av Sp og SV, var det to mot en når det gjaldt Nato.

Ikke minst var bekymringa stor for hva som ville skje dersom en rødgrønn regjering ikke skulle lykkes. Trua på sosialismen ville bli slått mange tiår tilbake dersom det eneste reelle sosialistiske alternativet i Norge gikk inn i en regjering som endte opp med å administrere nyliberalismen framfor å ta et oppgjør med den. Det var ikke grunnløse debatter som fant sted på SU-landsmøtet i 2004.

Bevegelsene

SU-landsmøtet i 2004 vedtok med klare forutsetninger å åpne for et regjeringsalternativ. Et nytt regjeringsalternativ måtte stå for en ny politisk kurs som innebar et brudd med nyliberalismen og en endring av maktforholda i samfunnet. Det var åpenbart at fire nye år med høyreregjering ville gjøre uopprettelige skader på velferdsstaten og øke forskjellene i Norge ytterligere. Med tanke på analysen av samarbeidspartiene sto vår lit til grasrotorganisasjonene. Arbeiderpartiet kunne ikke komme unna med å bruke radikal retorikk i opposisjon for siden å føre høyrevridd politikk i posisjon så lenge LO stilte tydelige krav om ny politisk kurs. Dersom bånd mellom LO og andre utenomparlamentariske bevegelser var sterke, ville pressgrunnlaget for radikal politikk være ytterligere til stede.

2005-valgkampen huskes som den lange valgkampen. Ikke bare fordi mobiliseringa mot høyreregjeringa starta tidlig, men fordi prosessen rundt å samle radikale krav til et nytt regjeringsalternativ var grundig, og foregikk i mange leire. Kritikken mot høyreregjeringa var entydig og krav til en ny

regjering ble formet flere steder. Trondheimskonferansen, Ny Politikk 05, Norges sosiale forum og LOs egne krav basert på medlemmenes tilbakemeldinger. Miljøer og organisasjoner som tidligere ellers ikke hadde særlig kontakt kom sammen i diskusjon med ny og mer rettferdig politikk som mål. Kvinnebevegelsen, miljøbevegelsen, fagbevegelsen, Attac og Nei til EU sto side om side med krav til en ny politisk kurs for landet vårt.

2005-alliansen spilte en særlig avgjørende rolle. Det var en ny allianse mellom solidaritetsbevegelsen og fagbevegelsen, med utgangspunkt i Attac og LO i Oslo. 2005-alliansen var tydelig på retning og krav, og arbeidet ut fra en felles plattform som flere organisasjoner slutta seg til. Plattformen bygde på krav om ny politisk kurs og brudd med nyliberalismen. Alliansen utarbeidet seks konkrete krav, tre innenrikspolitiske og tre utenrikspolitiske. Innenriks lå fokuset på forsvar av folketrygda og arbeidsmiljøloven og stopp i privatisering. De tre utenrikspolitiske kravene var å trekke norske styrker ut av Irak, slette gjeld og trekke WTO-krav.

Valget i 2005 ga som kjent Norge et nytt politisk flertall. En regjering bestående av tre partier med ulike politiske og ideologiske utgangspunkt som sammen skulle ta fatt på ferden mot Soria Moria med forventningene pulserende i ryggen. Mobiliseringa i forkant av valget var utslagsgivende for resultatet. Det er klart utålmodige mennesker og organisasjoner fulgte nøye med fra første stund.

Soria Moria-erklæringa regnes som den mest radikale regjeringserklæringa i Europa og høster bifall i radikale bevegelser langt utenfor egne landegrenser. Regjeringa tok med ett fatt på å slå tilbake høyrepolitikken. Privatskoleloven ble stoppa og forverringene i Arbeidsmiljøloven reversert. Dette utgjorde viktige endringer i folks liv. Privatskoleloven ville vært kroken på døra for fellesskolen og første skritt inn i et klassesdelt utdanningssystem. Høyre-regjeringas Arbeidsmiljølov var en lov som først og fremst ga eierne rett til å skalte og valte med arbeidsfolk gjennom forlengede arbeidsdager og midlertidige ansettelser. Heldigvis rakk folk i Norge aldri å oppleve disse endringene i praksis. Gleden var også stor da Norske styrker ble trukket tilbake fra Irak. Motstanden mot krigen i Irak var grunnlaget for en av norgeshistoriens aller største demonstrasjoner. Det var på tide at folket ble hørt gjennom at soldatene som aldri burde vært sendt ble trukket tilbake. Dette var viktige grep i regjeringens første levetid. Likevel var utålmodigheten stor. Krav om ny politisk kurs innebærer mer enn å stoppe dårlig politikk. Miljøene som ventet på at sine krav skulle bli oppfylt var mange.

Politikken

Det er ikke vanskelig å ramse opp saker som har vakt begeistring denne regjeringssperioden. Sletting av skipseksportgjeld, gratis læremateriell til alle elever under videregående opplæring, regnskogsmilliarder, kriminalisering av

horekunder, barnehagereform og felles ekteskapslov er noen. Alle vedtak har imidlertid ikke vakt like stor begeistring i alle leire. Norsk militær deltakelse i krigen i Afghanistan har vært gjenstand for stor uenighet og i skrivende stund er det varslet to dissenser i regjeringa på henholdsvis innstramminger i asylpolitikken og EUs Tjenestedirektiv.

Det vil ha lite for seg å sette opp en liste med negative saker og en liste med positive saker regjeringa har gjennomført ved siden av hverandre og se hvilke av listene som er lengst. Noe av det som ville vært på min liste over negative saker var allerede avgjort før valget og før regjeringa ble dannet. Pensjonsreformen er et eksempel på det. Ap sørger for å hastebehandle saken før valget 2005. Omkamp rundt privatiseringa av folketrygda og kutt i framtidens pensjonsutbetalinger var ikke mulig i regjeringserklæringa.

Det ville også være vanskelig å lage en liste over negative og positive saker av lik betydning. Ville deltakelsen i Afghanistan i så fall utlignes av tilbaketrekning av styrker fra Irak? Vil sletting av u-landsgjeld og massiv økning av bistand gjøre opp for innstramminger i asylpolitikken? Neppes. Regjeringa må måles på summen av samfunnsendringer og ikke på enkeltvurderinger rundt positive og negative vedtak.

Det mest legitime grunnlaget man etter mitt syn kan måle regjeringa på, er hvorvidt den har lyktes i å oppfylle sin egen erklæring, og om regjeringa har innfridd kravene som ble stilt i forkant. Første skritt i å innfri krav fra utenomparlamentariske bevegelser er selvsagt å nevne dem i regjeringens egen erklæring. Neste skritt er å gjennomføre dem. 2005-alliansen har oppsummert at fem av de seks kravene som ble stilt i forkant av valget mer eller mindre er innfridd i dag. Unntaket er svekkelsen av folketrygda.

Medlemsdebatten LO gjennomførte i forkant av kongressen 2005 ledet til prioritering av de 10 viktigste faglige og politiske krav:

«Trygg pensjonen – herunder tjenestepensjoner, brutto-ordninger i offentlig sektor», «Forsvar sykelønnsordningen», «Nei til ALLU – for en styrket arbeidsmiljølov», «Ikke rør AFP», «Kamp mot privatisering», «Nei til sosial dumping», «Arbeid til alle», «Ei lønn å leve av», «Nei til midlertidige ansettelser» og «Nei til brutalisering»

Dette er alle områder det er mulig å finne igjen i regjeringserklæringa. Spørsmålet er om endringene er like gjenkjennelige i folks hverdag og arbeidsliv. LO-kongressen aksepterte riktig nok pensjonsreformen mot løfter om at AFP ikke skulle røres, sjøl om det er uenighet om grunnlaget i pensjonsreformen er i stand til å overholde et slikt løfte. Mye tyder på at det må en omkamp rundt reformens innhold for å trygge AFP i framtida. Nei til svekkelse av arbeidsmiljøloven, endringer i sykelønnsordninga, privatisering, brutalisering, sosial dumping og midlertidige ansettelser er alle defensive krav. Med mindre situasjonen er forverret kan de fleste av kravene krysses av som innfridd. Unntaket vil åpenbart være punktet om sosial dumping.

Regjeringas tiltak på området mistet verdi i det Ap presset gjennom EUs Tjenestedirektiv mot LO, SV og Sp sin vilje.

Det er mange grasrotorganisasjoner og interessegrupper som kan nevnes når det gjelder krav til den rødgrønne regjeringa, men LO er i en særstilling. Ikke bare grunnet historiske bånd eller medlemstallet på rundt 860.000, men rett og slett fordi en rødgrønn regjering ikke har noen framtid uten LOs støtte. Derfor er det særlig bemerkelsesverdig at Ap lot maktarroganse og lojalitet til Brussel komme foran LO-sekretariatet og de mange forbundenes krav om å bruke reservasjonsretten mot Tjenestedirektiver. Dette kan tyde på at Ap regner med ubetinget støtte fra LO, samtidig som overkjøringa av regjeringspartnerne er en tydelig indikator på maktbalansen i regjeringa.

For at det skal føres en politikk for omfordeling og rettferdighet må Ap tøyles. Partiets ledelse og regjeringsapparat må vite at støtte står på spill og at fagbevegelsen ikke opptrer like hengiven uavhengig av politiske resultater. Derfor er LO-kongressen våren 2009 viktig for den rødgrønne regjeringas framtid. Det trengs en langt mer offensiv fagbevegelse som stiller tydelige krav til regjeringa og som krever at Ap er lydhør i avgjørende spørsmål. Radikale krav fra fagbevegelsen er nødvendig for at radikal politikk skal gjennomføres. SV kan ikke alene trekke Ap mot venstre.

Samtidig må de utenomparlamentariske bevegelsene klare å samkjøre sine viktigste saker og satsningsområder langt bedre enn under nåværende regjeringperiode. 2005-alliansen gjorde en avgjørende innsats i forkant av valget, men bevegelsene har ikke maktet å holde et samkjørt press oppe i tilstrekkelig grad. Dersom eksempelvis Natur og Ungdom, Attac og LO lykkes i å samle organisasjonene rundt noen avgjørende krav og legger tyngde og arbeid for å få disse gjennomført, er sannsynligheten stor for at det vil bli norsk politikk.

Sjelesorg og heksejakt

Som SU-leder ble jeg ofte invitert i debatter rundt ulike tema. Det var likevel ett tema som stadig gikk igjen: Regjeringa. Kunne SU støtte en regjering som gjorde ditt eller datt og hvordan påvirket alt SVs sjel? Til helvete med den der sjela, tenkte jeg ofte. Når begynte politikk å handle om smerte og sjel? Hvem fant ut at den beste måten å tilnærme seg politiske forhandlinger og vedtak var gjennom emosjonelle vendinger? Det er klart frustrasjonsnivået er høyt de gangene politikken som blir ført ikke er som man forventet og håpet på. Det eneste som er mer frustrerende er et pressekorps som lurar på hvor det gjør mest vondt, i stedet for å slippe til politiske kommentarer.

En gang var jeg i en radiodebatt om fornyet styrkebidrag til Afghanistan. I hvert fall trudde jeg det skulle være en debatt om at regjeringa hadde gått inn for fornyet styrkebidrag til Afghanistan og hva SU syntes om dette nautespranget. Da jeg holdt et innlegg om hvorfor økt krigsdeltakelse i

Afghanistan var et blindspor ble jeg imidlertid stoppet av programlederen som avbrøt med noe sånt som: «Bergstø, dette er ikke en debatt om Afghanistan, men om SVs indre liv».

Så SVs indre liv er mer aktuelt å bruke sendetid på enn hvilke kriger landet vårt deltar i? Er det viktigste hvilke sjelssmerter folk som ikke støttet vedtaket kjenner eller er det å belyse at Norge er dratt inn i en blodig krig for amerikansk verdensherredømme mens det afghanske folket lider?

Det samme gjaldt Mongstad-saka. Da det ble uvisshet rundt rensinga av gasskraftverket på Mongstad var kritikken skarp fra SU sin side. Vi gikk så langt som å poengtere at det er vanskelig for SV å samarbeide med partier som tar så lett på både miljøspørsmål og egne løfter, noe som siden ble gjengitt som krav om at SV måtte ut av regjering. SV ut av regjering? For løftebrudd som Ap og Sp sto for? Uenigheten rundt miljøspørsmål har vært stor i regjeringa, men det kunne aldri falle meg inn å kreve at SV måtte gå fordi samarbeidspartiene ikke holdt mål. Da har det jo langt mer for seg å samle presset mot de partiene som ikke er så opptatt av løfter og miljø – det er jo de som må endre oppfatning for at misnøyen skal opphøre. SU lagde en løpeseddel til valgkampen 2007 med bilde av Stoltenberg på forsiden og tittelen «kjøpt og betalt?». Hensikten var å få fram de virkelige forskjellene i miljødebatten, forskjellen mellom alle de som er på lag med oljeselskapene og SV. Det er umulig å redusere utslipp i Norge så lenge oljekrana ikke skrur igjen, og det er umulig å føre en offensiv klimapolitikk uten at det settes konkrete og tydelige mål for utslippsreduksjon. SV burde vært langt tydeligere på forskjellen på regjeringspartienes miljøpolitikk, særlig ved å i større grad bringe systemkritikken inn i miljødebatten.

Det var imidlertid ikke alle organisasjoner som valgte samme strategi som SU. Det er underlig å til stadighet piske den man mener har rett. Derfor er det også underlig at den hardeste kritikken ofte har blitt rettet mot SV når det har vært misnøye med regjeringsvedtak, enten det har vært innen flyktning, miljø eller solidaritetsfeltet. SV er nok regjeringspartiet med både høyest forventninger rettet mot seg og de mest utålmodige velgerne, men jeg har alltid tenkt at politisk arbeid handler om å støtte de man er enig med og samtidig angripe politiske motstandere. Dersom hovedkritikken hadde vært rettet mot SVs politikk hadde saken vært annerledes stilt, men å til stadighet rette skyts mot SV for at Ap og Sp ikke støtter SVs politikk blir for meg uforståelig.

Den norske makteliten har en godt innarbeidet, felles kutyme. Derfor ble det stor ståhei etter den såkalte plendemonstrasjonen. For de uinnvidde kan jeg avsløre at ingen jeg kjenner til har demonstrert mot plen, men at deler av SVs stortingsgruppe var til stede under en demonstrasjon som fant sted på en plen, nærmere bestemt utenfor stortinget. Dette ble betegnet som demonstrasjon mot egen regjering og de som var kritiske til markeringa mente at det var på tide at regjeringa fikk arbeidsro. Det var slettes ikke en demonstrasjon mot regjeringa i sin helhet, men en markering mot regjeringas vedtak om å sende

F-16 fly til Afghanistan. Man kan være den varmeste tilhenger av den rød-grønne regjeringa og likevel mene at krigen i Afghanistan mangler legitimitet og bør opphøre. Vurdering rundt regjeringsdeltakelse bør ikke gjøres på bakgrunn av en enkelt sak, men en helhetsvurdering. Det blir noe absurd at fokuset rettes mot at noen stortingsrepresentanter velger å lytte til appeller utenfor stortinget. Både fordi det faktisk bør være mulig å vise uenighet med regjeringas vedtak så lenge det bryter med partiet man representerer sin politikk, og fordi det bør anses som positivt at folkevalgte lytter til protester mot politikken som føres.

Jeg har også litt vanskeligheter med å skjønne hva det vil si å gi ei regjering arbeidsro. Samfunnet har aldri beveget seg en millimeter i rettferdig retning fordi folk har sittet stille og holdt kjeft. Det er klart at et press på utsiden av stortinget påvirker det som skjer på innsiden, i hvert fall om presset er stort nok. Jeg vil ikke gi noen som sender norske soldater og kampfly ut i krigen for amerikanske interesser ro – i hvert fall ikke arbeidsro.

Regjeringas medlemmer og politiske vedtak kunne muligens sett annerledes ut dersom store deler av norsk presse ikke hadde oppført seg som blodtørstige hyener i flokk på leiting etter sensasjoner framfor sannhet. Særlig har en systematisk heksejakt som har resultert i velting av kvinner med makt gitt store utslag. Et av de groveste eksemplene på medias ensidighet og skandaletrang er jakten på tidligere LO-leder Gerd Liv Valla. Det blir likevel feil å skylde på pressa aleine. Det er tross alt ikke bare journalister som velger eller avsetter LO-ledere. Hvorfor stilte ingen spørsmål ved hvem som kunne ha interesse av å fjerne den mektige LO-lederen? Hvor var forbundslederne og hvorfor var stillheten øredøvende fra venstresida i Ap? Jeg ønsket ved flere anledninger å gi min støtte til Valla i offentligheten, men lot være i fall støtteerklæringer fra lederen i Sosialistisk Ungdom ville tale i mot henne. Savnet av den ubestridte autoriteten, som vasket golvet med Ap-statsråder om det var det som måtte til for at fagbevegelsens interesser skulle bli hørt, var dypt.

Partiet

Lista over SVs seire i regjering er lang, og det hersker ingen tvil om at dragkampene innad i regjeringa tidvis har vært harde. Når store deler av partiets virke skjer i tett samarbeid med to partier som ikke deler SVs ideologiske og politiske utgangspunkt kan man stille spørsmål ved om regjeringsdeltakelsen har endret partiets arbeid og fokus. Har regjeringsdeltakelsen endret SV som et sosialistisk og feministisk parti som kombinerer parlamentarisk og utenomparlamentarisk arbeid? Har partiet moderert sine politiske vedtak og primærstandpunkt for å lettere kunne selge inn kompromisser som seire? Dette er spørsmål det er verdt å stille jevnlig. Det er klart at partiet formes av å sitte i regjering. Jeg vil likevel påstå at SV former Norge mer enn regjerings-

deltakelsen former SV. Regjeringas grunnlag ville ikke vært blant Europas mest radikale uten SV og politikken som føres ville ikke vært den samme uten. Hva som ligger i rettferdig fordeling er ikke helt det samme uten SV.

Partiet er dessuten mer enn det som vises på tv. Mer enn partileder, SU-leder eller stortingsrepresentanter på en plen. Det er partiets lokallag, folkevalgte og medlemmers arbeid for sosialistiske og feministiske løsninger landet over som er partiets ansikt, og som utgjør partiets samlede fokus. Det er lokalt vi bygger styrke og troverdighet. Samtidig må det være sammenheng mellom det partiet gjør i kommuner, fylker og resultatet av regjeringsdeltakelsen. Dersom fylkesledelsen har tette bånd til fagbevegelse og kvinnebevegelse i sine fylker styrker dette slagkraft for likelønn og et rettferdig arbeidsliv i regjeringsapparatet. Dersom kommunepolitikere sørger for at barnehager blir bygget styrker dette troverdigheten i barnehagereformen, en av de største velferds – og likestillingsreformer som har blitt gjennomført i vårt land.

Politikk er ikke noe enkeltmannsforetak. Det er heller ikke regjeringsdeltakelse. Et parti oppnår styrke og troverdighet ved å stå samlet utad, etter at diskusjoner er tatt internt og vedtak er fattet. Om ikke et hvert medlem burde føle seg forpliktet, så burde i alle fall en hver tillitsvalgt føle seg forpliktet til å fremme partiets vedtatte syn framfor egen synsing i ulike politiske saker. Dersom medlemmer som er for EU skal propagandere sitt syn som tillitsvalgte, vil naturligvis partiets troverdighet i forhold til EU-standpunktet svekkes.

I en situasjon der partiet forhandler med andre partier om politiske løsninger, er det viktigere enn noen gang at partiets medlemmer og tillitsvalgte er godt ideologisk skolert, og at man kjenner til partiets politikk. Slik kan man delta i debatter på puben og i lunsjpausen med troverdighet og spre ordet om positive gjennomslag med stolthet. Det må innebære at partiet lykkes i å få fram hva som er partiets standpunkt, også der det er uenighet mellom regjeringspartiene. Det er ingen skam å ikke få fullt gjennomslag, men det oppfattes som skamløst å ikke prøve. Det er to måter å måle åpenhet rundt opprinnelig standpunkt på; man kan enten fokusere på hvor langt man selv ikke kom, eller man kan fokusere på hvor langt de andre ikke ville gå. SV tjener på å vise til hvor partiet ville, men at Ap og Sp ikke delte SVs evne og vilje. Da blir det også lettere å vise til hvorfor folk faktisk gjør en forskjell ved å stemme på SV ved neste valg.

SVs viktigste utfordring for å oppnå økt politisk gjennomslag er å endre styrkeforholdet i regjeringa. Dette må skje ved at partiet gjør et godt valg samtidig som organisasjonen må arbeide for sterkere utenomparlamentariske allianser. Sjøl om SV må søke flertall for å få gjennomslag for politiske endringer, vil SVs viktigste meningsfeller befinne seg på utsiden av storting og regjeringsbygg. Det er særlig gjeldende på felt som har brakt uenighet i regjeringa til overflaten. Både innen miljøspørsmål, flyktninge- og asylpoli-

tikk, internasjonal solidaritet, demokrati og arbeidsliv, har SV sammenfallende meningsbærere i utenomparlamentariske bevegelser, som kan fungere som tunge aktører i samfunnsdebatten. Dette er en mulighet partiet må bruke. SV må gjennomgå organisasjoners plattformer og søke samarbeid og løsningsforslag. Det er krevende, men mulig å inngå allianser med partier i regjering og folkelige bevegelser samtidig.

Veien videre

Slik jeg ser det er det hovedsaklig tre måter å se på regjeringsdeltakelse fram mot og etter 2009.

1. «Alt lykkes for denne regjering». Velge en strategi som kun fokuserer på seire og løfte fram et hvert kompromiss som en SV-seier. Gå til valg på ny regjeringsdeltakelse med ferdigforhandlet regjeringsplattform og tilbakeskuende henvisninger til tidligere suksess.
2. «Faen ta regjeringa». Velge å kun fokusere på nederlag og erklære Ap som et høyreparti på lik linje med Høyre og Frp. Ingen endringer vil være radikale nok til at det er mulig å forhandle om ny regjeringsplattform. Opposisjonsparti som hovedstrategi.
3. «Samarbeid gir styrke». Uttrykke tydelige politiske mål for stortingsperioden, men være åpen på at valgresultatet vil være avgjørende for både samarbeid og gjennomslag. Søke allianser i utenomparlamentariske bevegelser, kjøre en sjølstendig valgkamp og forhandle om ny regjeringsplattform etter valget.

Jeg avslører muligens eget standpunkt gjennom karakteristikk av de to andre, men mener at det er dumt å stille til valg og samtidig ha som utgangspunkt at man ikke ønsker tilliten velgere gir. Like dumt er det å si at man går inn for en ny regjeringsperiode uansett. Særlig om plattformen er ferdigforhandlet før valget. Det er viktig at partiet tillater en diskusjon og vurdering rundt regjeringssamarbeidet. Diskusjon rundt SVs regjeringsdeltakelse blir ofte redusert til en debatt for eller mot regjering, noe som er en grov forenkling av meningsnyansene i partiet. Jeg har aldri oppfattet at noen har fremmet en rein prinsipiell kritikk av regjeringsdeltakelsen, men at politiske vurderinger gjør at det finnes ulikt syn på om regjeringsdeltakelse er riktig strategi. Dette er meninger som må få komme til uttrykk, uten beskyldninger om at det føres en kontinuerlig debatt om regjeringsdeltakelsen. Partiledelsen burde invitere til diskusjon for å vurdere ulike politiske endringer, perioden som har vært og bli enige om kriterier for en eventuell ny periode. Det er når det legges lokk på debatter at det kan koke over. Det er gode grunner til å i fellesskap vurdere hva som er best vei å gå i terrenget vi sammen skal bevege oss i. Det er ikke gitt at SV deltar i regjering etter valget i 2009. En diskusjon som ikke tar innover seg de reelle alternativene partiet står ovenfor blir ingen god diskusjon.

Situasjonen vil ikke være den samme i 2009 som i 2005. Mobiliseringsviljen fra de utenomparlamentariske bevegelsene er ikke til stede i like stor grad, Gerd Liv Valla er ikke lenger LO-leder og høyresida i Ap forsøker å konsolidere makta i partiet. Det er ingen hemmelighet at Jens Stoltenberg kan se for seg å regjere uten SV. Både Venstre og Krf vil nok oppleves som langt mer behagelig selskap for høyresida i Ap.

Da Stoltenberg kunngjorde at Ap ville gå sammen med Høyre og Frp om å presse gjennom EUs Tjenestedirektiv, fikk jeg lyst til å pakke inn et stort speil med tittelen «Frp-koden» og be Stoltenberg og Kolberg pakke opp gaven i fellesskap på neste stortingsgruppemøtet. De kan droppe å forsøke å knekke koder så lenge de går inn for å svekke stillinga til den norske fagbevegelsen. Det er ikke underlig at flere har stilt spørsmål ved om SV kan samarbeide med et parti som tvinger gjennom et direktiv som vil føre til sosial dumping og angrep på faglige rettigheter.

Det blir likevel feil å påstå at det er det samme hvem som har makta, at politikken er den samme uansett, slik enkelte miljøer til stadighet tillater seg å gjøre. Når Frp beveger seg oppover på meningsmålingene velger noen å trekke på skuldrene og si «la dem prøve, de kommer ikke til å klare å holde makta så lenge uansett». Spørsmålet er ikke hvor lenge Frp og Høyre vil lykkes i å beholde makta, men hva de vil gjøre mens de har den. Hva vil egentlig skje om partier som truer streikeretten, vil privatisere fellesløsninger og rasere velferdsstaten får makta? Hvordan vil hverdagen til folk bli da? Det er vanskelig å si, men noe er sikkert; det kan ta to år å rive ned en velferdsstat som det tok hundre år å bygge opp

Det er en illusjon å tro at folk vil våkne på alvor i en slik situasjon. Trua på spontan reaksjon og organisering som resultat av forjævlifisering er en ikke-strategi. Klassekampen blir ikke lettere av at folk får det verre. Det blir ikke lettere å få gjennomslag for seks timers arbeidsdag om partier som vil svekke arbeidsmiljøloven får makta. Det blir ikke lettere å skape en skole for alle om partier som vil privatisere fellesskolen får slippe til. Det blir heller ikke lettere å utjevne maktforholda mellom kjønna i samfunnet med partier som mener at alle forslag som lukter likestilling er en brutal inngripen i folks privatliv.

Det er likevel all grunn til å advare mot en valgkamp basert på frykt for Frp. En valgkamp preget av frykten for Frp vil sannsynligvis bare styrke Ap. Med Gerhardsen i minnet sokner folk til Ap når den politiske trygghetsalarmen går. Det viktigste SV kan gjøre for å demme opp for høyrekrefter er å ha en god og troverdig strategi for samfunnsendring. SVs sjanse til å gjøre et godt valg ligger i håpet om at politikken kan bli *bedre*. Om det i det hele tatt kan bli en ny rødgrønn regjering kommer an på SVs styrke og valgresultat. Uten å ha til hensikt å sette en nedre grense for valgoppslutning vil påstå at det er lite klokt å begi seg inn på regjeringsforhandlinger med en valgoppslutning som er svekket siden 2005. Partiet må ta høyde for å gjøre et langt bedre

valg, samtidig som LO må vise seg villig til å utøve politisk press på Ap for å trekke politikken til venstre. En sjølstendig SV-profil basert på partiets egne, offensive saker er den beste oppskriften for et godt valgresultat for SV – og dermed ny rødgrønn regjering. SV har fått mange viktige gjennomslag i regjering. Norge og verden ville ikke vært det samme uten. Nettopp derfor må partiet legge opp en strategi som utfordrer både folk og fagbevegelse til å velge side.

Valget i 2009 må gjøres til et valg for eller mot velferdsstaten. Troverdige svar på den økonomiske krisa og løsninger som kan imøtekomme den truende arbeidsløsheta vil være avgjørende. Det er avhengig av sosialistiske analyser og løsningsforslag. SV må være ærlig og vise til at det er forskjell på partier som vil kutte i pensjonsutbetalingene og partier som ikke vil det. Det er forskjell på partier som har innført markedsprinsipper i helsesektoren og partier som vil ta et oppgjør med dem. Det er forskjell på arbeidslivet om det er partier som presser gjennom EU-direktiv eller om det er partier som jobber mot sosial dumping som får flest stemmer.

Samarbeid med SV får Ap til å se langt bedre ut enn Ap er på egenhånd. Det ville vært positivt dersom det reelt sett innebar en venstredreining av Ap. Det er når sosialdemokrater er på sitt beste at sosialister virkelig kan gjøre jobben sin. Når sosialdemokratiske partier går mot høyre ender ofte sosialistiske partier opp med å moderere sine krav. Det er når de som vil sette grenser for politikk får dominere at det virkelig blir vanskelig å få oppslutning rundt å sprengre grensene for politikk. Utfordringa i valgkampen som kommer vil være å markere avstand til Ap som sannsynligvis også denne gangen vil føre en radikal retorikk, men uten å svekke mulighetene for samarbeid ved å skade regjeringalternativet. Dersom en omfordeling fra privat til offentlig sektor, fra eierklasse til arbeiderklasse og fra menn til kvinner skal muliggjøres, må fagbevegelsen lykkes i å trekke Ap mot venstre. Samtidig må SV lykkes i å framstå som det tydeligste alternativet om velferd, fellesskap og trygghet er viktigst.

Viktigst av alt er hverdagen. Det er jobben, utdanninga, fritida, helse-tilbudet og det er muligheten til opplevelse av glede, frihet og fellesskap. Da er arbeidsmiljøbestemmelser viktig. Offentlig velferd og kommuneøkonomi avgjørende. Friheten til å gå hjem om kvelden uten å være redd og friheten til å elske den du vil essensiell. Jeg trur ikke folk blir mer kampklar dess verre livssituasjon de er i, men jeg trur folk finner mot i en rettferdig hverdag. Jeg trur folk blir inspirert av opplevelsen av at endring fra avmakt til makt er mulig, følelsen av at flere søker forandring, og overbevisning om at et anna samfunn både er mulig og nødvendig. Trua på sosialismen forsvinner bare dersom vi mister den sjøl. Aldri ved å forsøke å endre samfunnet til det bedre. I hvert fall ikke så lenge man kjenner retninga.

(Ikke fagfelleverdert)